

Asfalttimassan vertailukoe 2010

PANK-menetelmäpäivä 27.1.2011

Maria Vähätalo

Esityksen sisältö

- Vertailukokeen tausta
- Materiaalit
- Tulokset
- Analysointi
- Esille tulleita asioita

Vertailukokeen tausta ja tarkoitus

- Laadun ylläpito omassa toiminnassa
 - Mahdollisuus parantaa ja kehittää tarkkuutta ja toimintaa
 - Mahdollisten virhelähteiden korjaus
- Menetelmien vertailu
- Toistettavuus ja uusittavuus tulosten perusteella

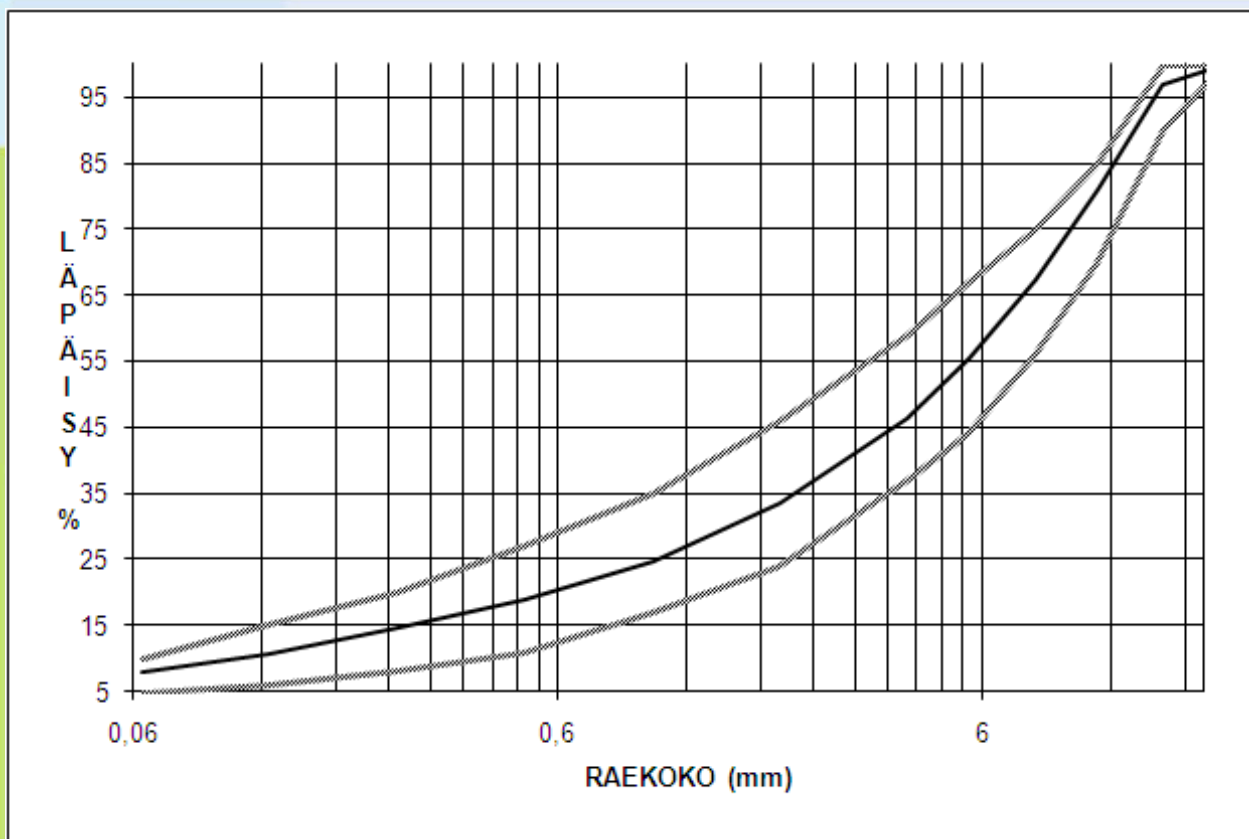

Vertailukokeen materiaalit

- Tiebitumi 70/100
 - Tunkeuma 25 °C: 80 1/10 mm
 - Viskositeetti 60 °C: 120,8 Pas
 - Viskositeetti 135 °C: 290 mm²/s

- Tampereen Sorilan kalliomurske 0/16 mm
 - Kiviaines seulottiin fraktioihin
 - Hienoaineksen määrä selvitettiin tarkasti pesuseulonnalla muutamasta rakennetusta vertailunäytteestä (kiviaines)
 - Kiviainesnäytteet polttoa varten
 - 3 rinnakkaista referenssikiviainesnäytettä polttolaitetta kohden
 - Valmistettiin yksittäin

AB 16 (AC 16 surf) rakeisuus

Suunnittelukäyrä

Raekoko	Näytämäärät g	Läpäisy-%
22,4	0,0	100,0
16	34,0	97,0
11,2	179,4	81,2
8	156,8	67,4
5,6	135,1	55,4
4	101,9	46,5
2	145,4	33,6
1	100,6	24,8
0,5	68,0	18,8
0,25	45,4	14,8
0,125	45,4	10,8
0,063	32,0	7,94
pohja	90,0	0

Massan valmistus

- Massan valmistus:
 - Näytteitä valmistettiin yhteensä 75 kpl (25*3 rinnakkaista)
 - Jokainen näyte valmistettiin yksittäin tasalaatuisuuden varmistamiseksi (massan paino n. 1200 g/näyte)
 - Kiviaines ja bitumi lämmitettiin 140 °C ja sekoitettiin
 - Sekoitusvälineet pidettiin massan valmistuksen aikana lämpiminä ja puhdistettiin jokaisen näytteen valmistuksen jälkeen

Yksittäisen näytteen massa	
Bitumipitoisuus -%	5,5
Bitumi g	66,0
Kiviaineksen massa g	1134,0
Asfalttimassa g	1200

Esikäsitteily laboratorioissa

- SFS-EN 12697-28 mukainen
- Näytteiden esilämmitys uunissa 105 – 140 asteessa, myös käsittely kylmänä
 - Lämmitysaika **15 - 30 min.** (60 min, 2 h)
 - ”kuivatus ja lämmitys”
- Kokonaisuudessaan hävikki näyteastiasta irrotettaessa pientä
 - Myös näytefolioita pestiin näytteiden mukana

Käytetyt menetelmät

- SFS-EN 12697-1 Liukoinen sideainepitoisuus
- SFS-EN 12697-2 ja 933-1, rakeisuuden määrittäminen
- SFS-EN 12697-39, sideainepitoisuus polttomenetelmällä
- SFS-EN 12697-28, Näytteiden esikäsittely sideainepitoisuuden, vesipitoisuuden ja rakeisuuden määrittämistä varten
- Laboratoriot nro 1 – 9 uuttosuodatuslaitteisto
- Laboratoriot 10 - 18 asfalttianalysaattori
- Laboratoriot nro 19 – 25 polttolaitteisto

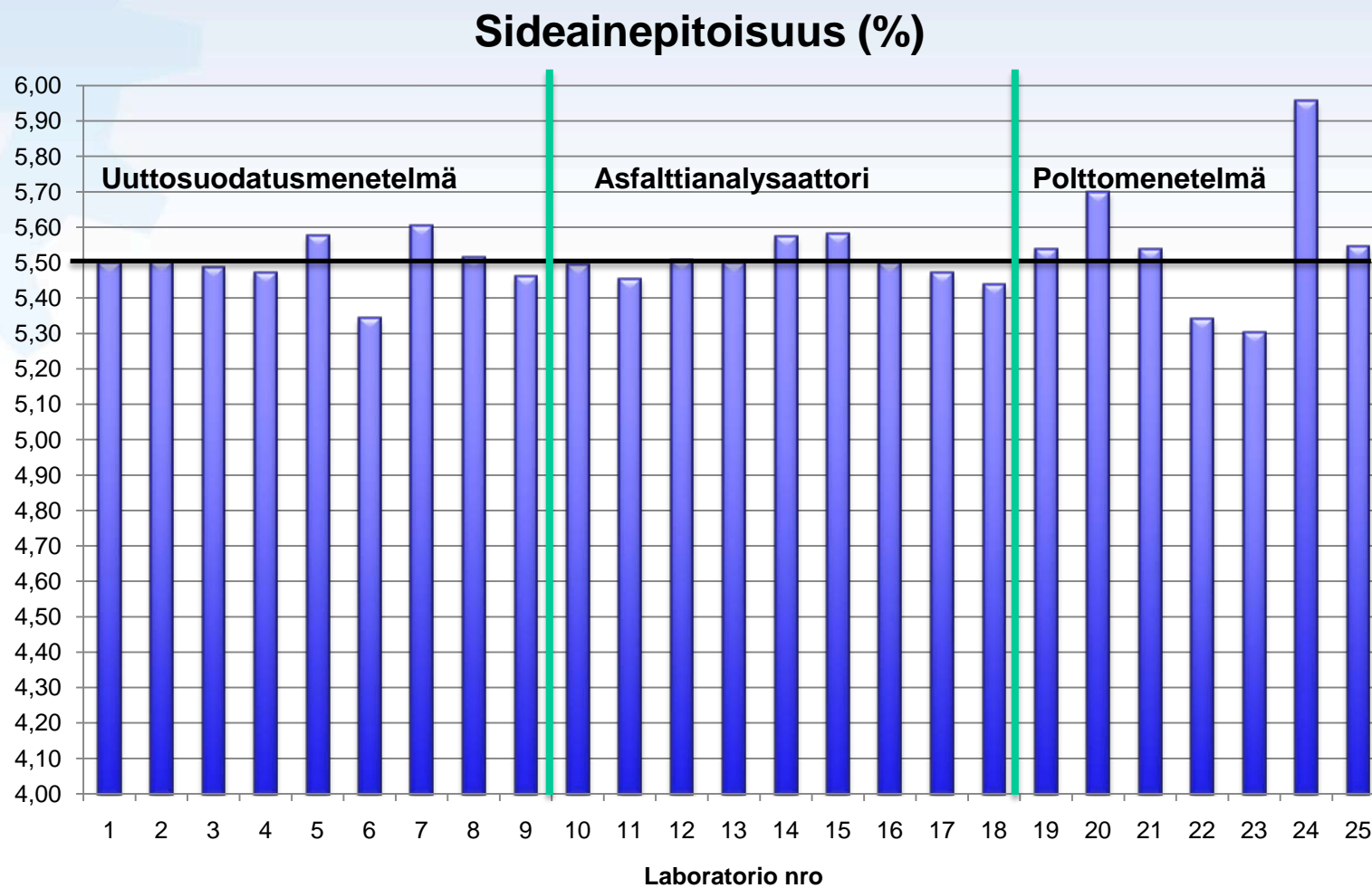
- Kaikki laboratoriot eivät ilmoittaneet käyttämiään menetelmiä
- Kaikki laboratoriot toimittivat tulokset 😊

Tulokset: Huomioitavaa

- Polttomenetelmän osalta kidevesihäviö laskettiin tuloksista TTY:llä
- Ennen tuloslaskentaa polttomenetelmää käyttäneiden laboratorioiden tulokset korjattiin polttokerroimella (kalibrointikertoimella) bitumipitoisuuden ja kiviainesnäytteen kokonaispainon osalta
 - $kk = (\text{kiviainesnäyte (g)} - \text{polton jälk. kiviainesn. (g)}) / \text{kiviainesnäyte (g)} * 100$
 - Korjattu kiviainesnäyte = $\text{polton jälk. kiviainesn. (g)} / (100 - kk.) * 100$
 - Korjattu sideainepitoisuus = $\text{asfalttinäyte (g)} - \text{korjattu kiviainesnäyte (g)}$

Laboratorio nro	Polttokerroin
19	0,41
20	0,46
21	0,28
22	0,43
23	0,40
24	0,34
25	0,26

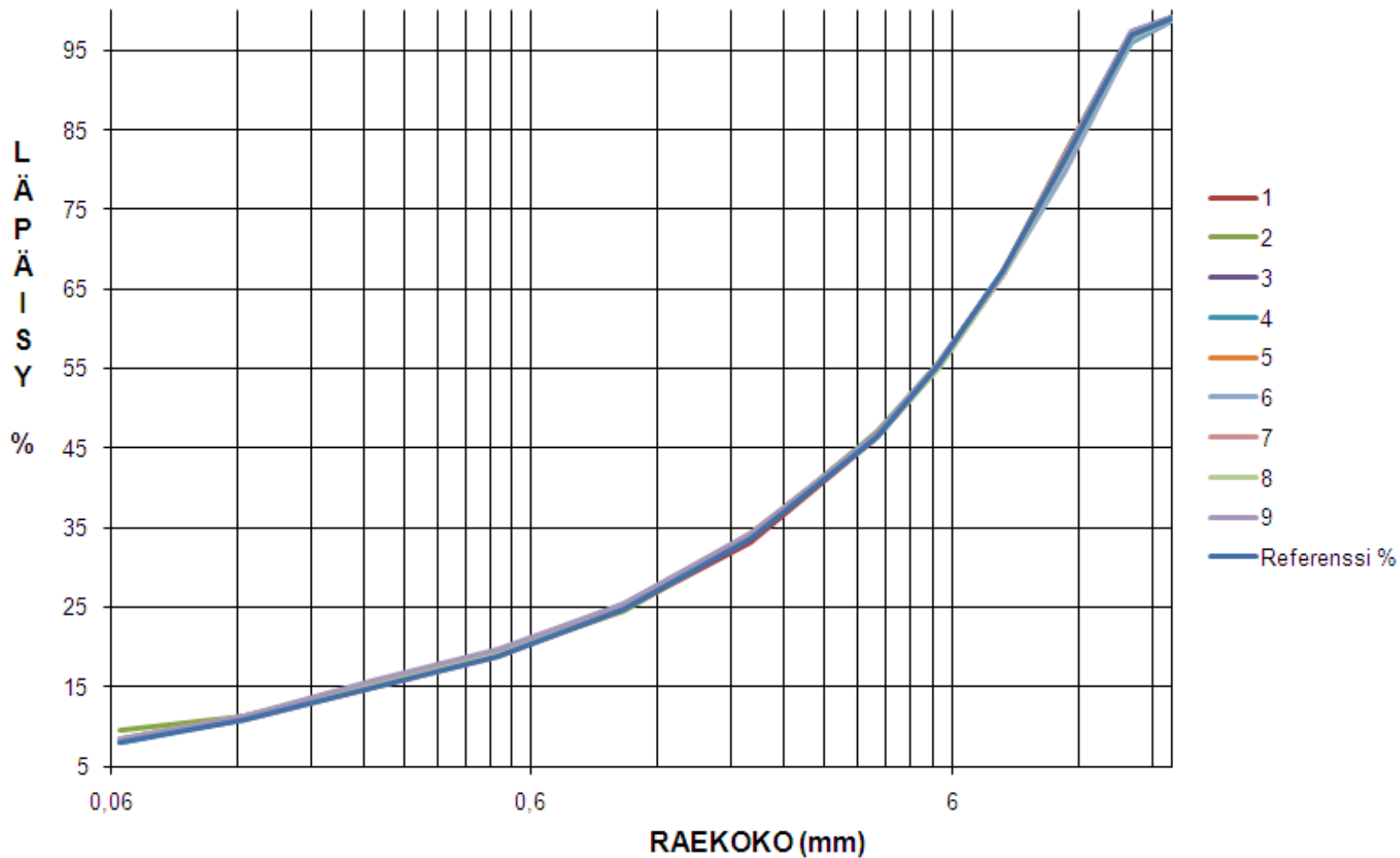
Tulokset: Sideainepitoisuus

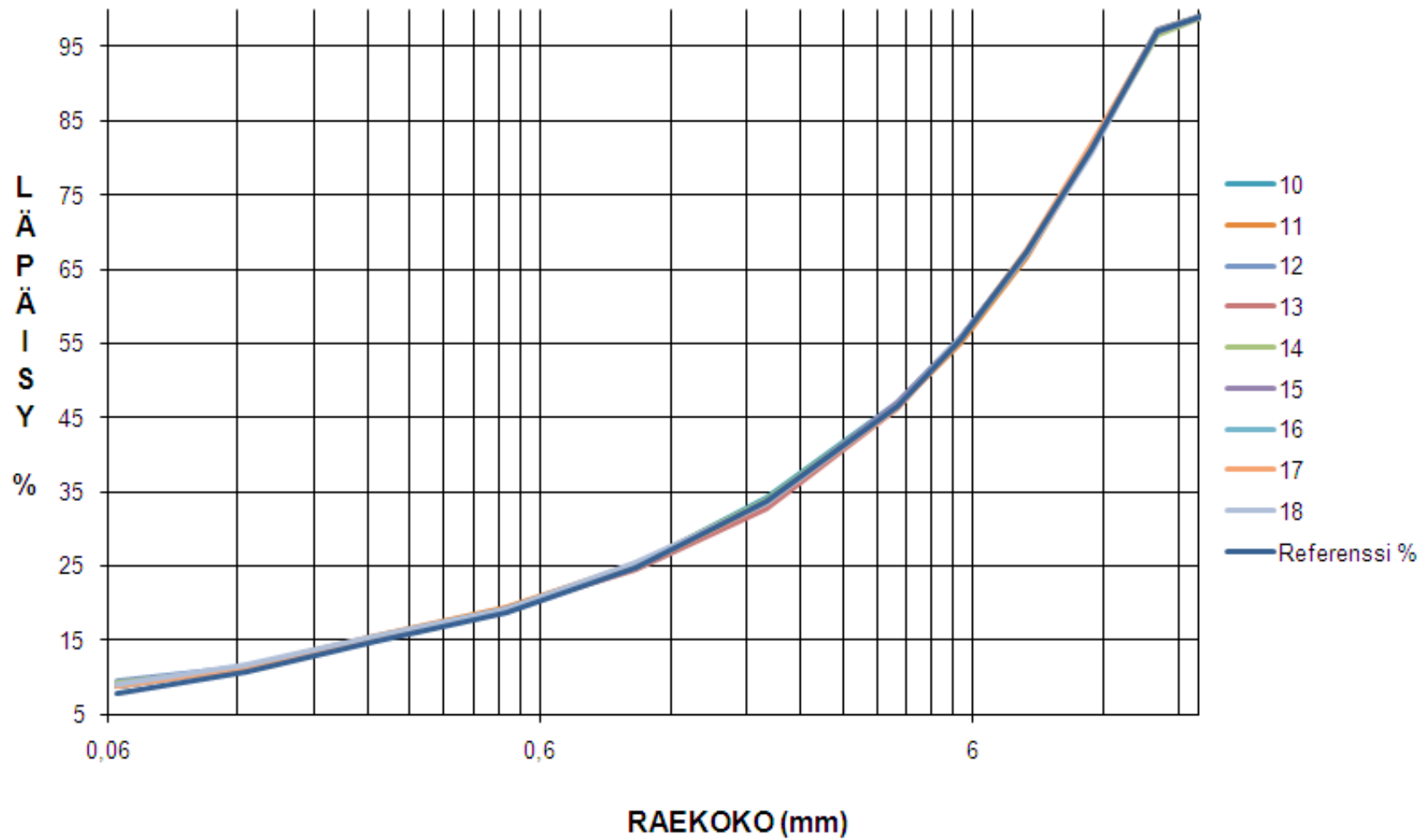
Tulokset: Sideainepitoisuus

- Vaihteluväli 5,3 – 5,7 (5,96 maks.) %
- Laboratorioiden sisäinen toistettavuus (r) vaihteli välillä
 - 0,03 – 0,19 uuttsuodatusmenetelmä
 - 0,04 – 0,26 asfalttiansalyaattori
 - 0,08 – 0,35 (1,45) poltto
- $R = 0,21$ (uutto)
- $R = 0,14$ (analyaattori)
- $R = 0,17$ (uutto ja analyaattori)
- $R = 0,57$ (poltto)

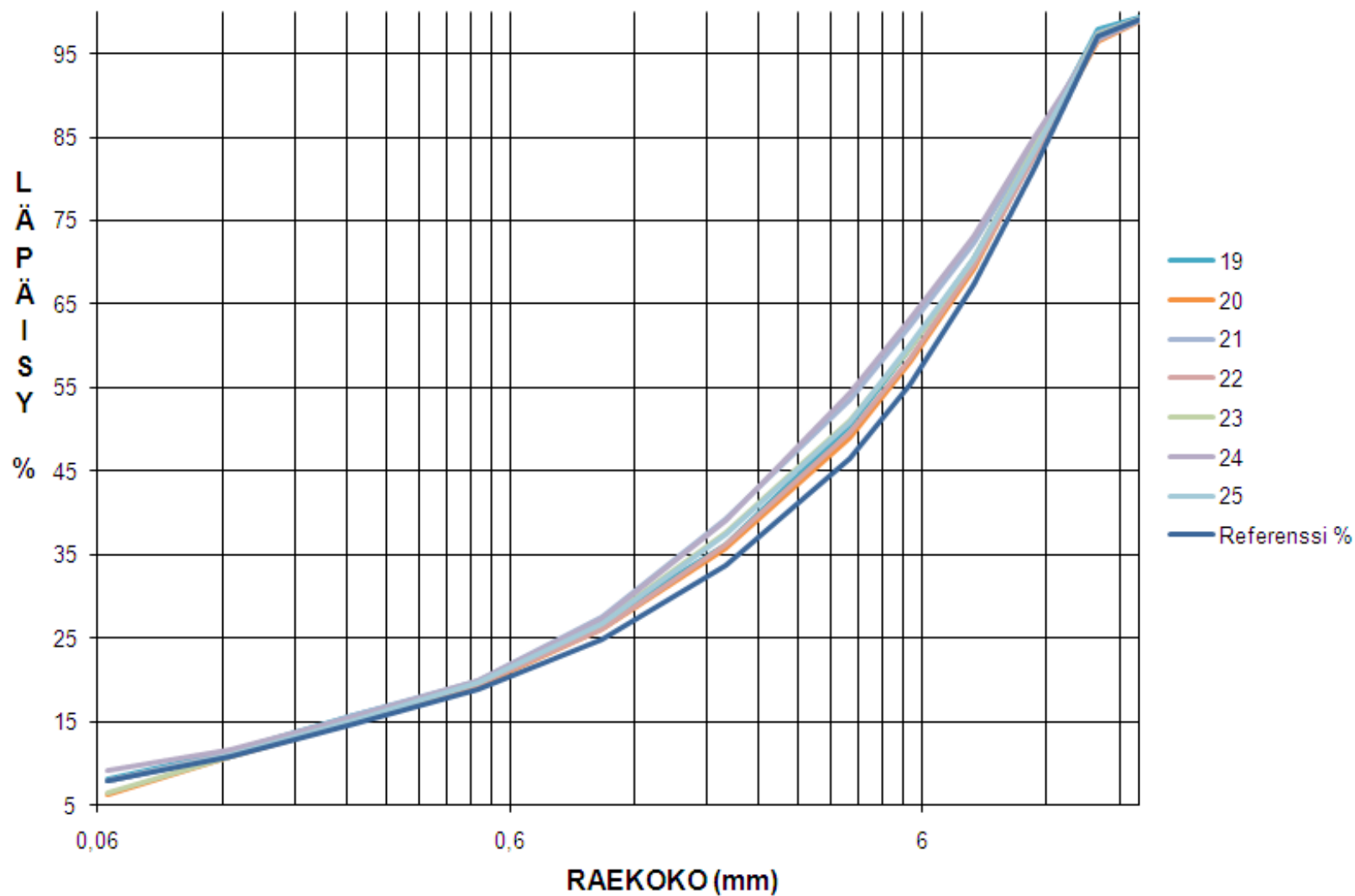
Raekokojakauma (uuttosuodatusmenetelmä)

Raekokojakauma (asfalttiansalysaattori)

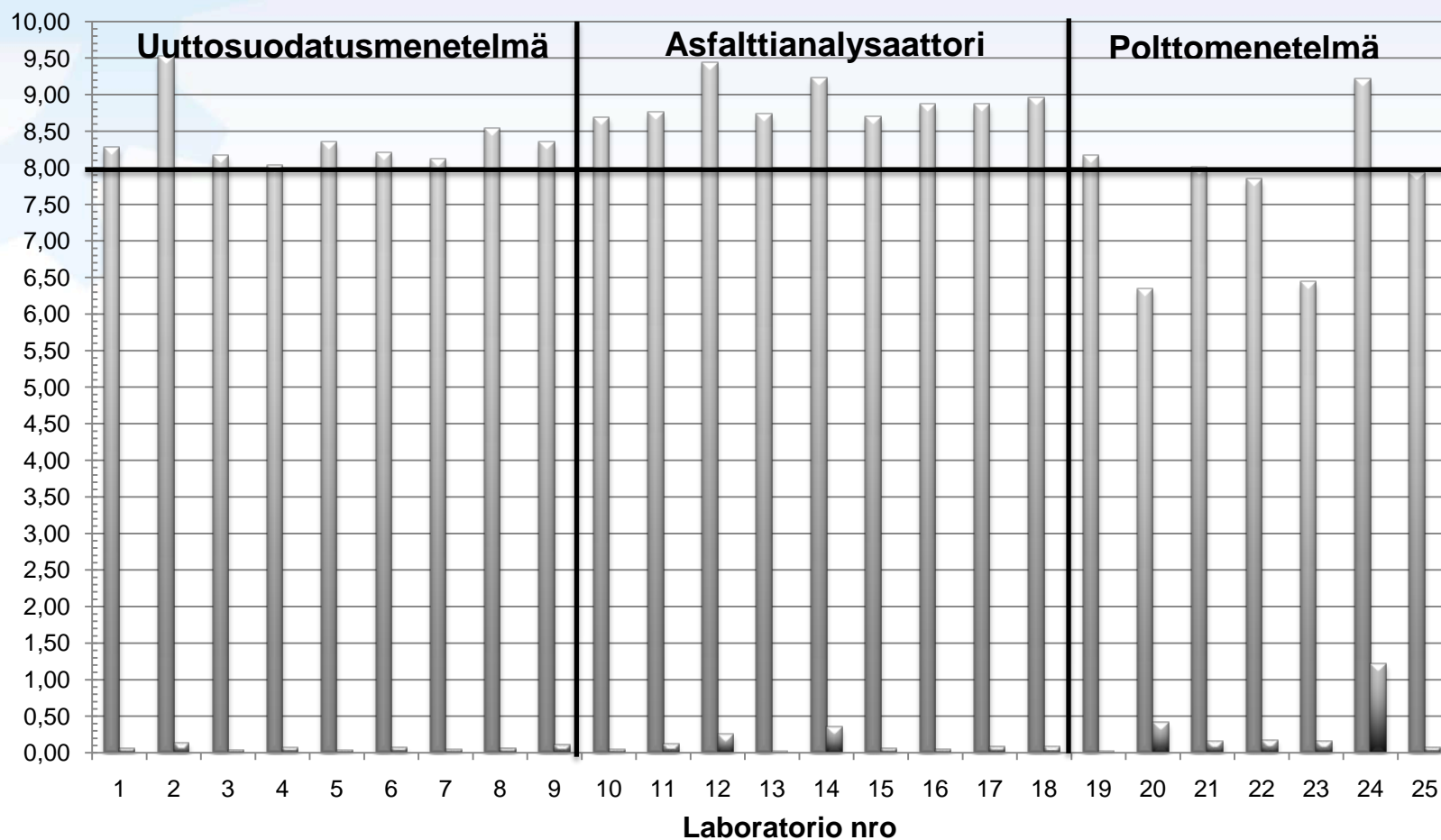

Raekokojakauma (polttomenetelmä)

Tulokset: Hienoainesmäärä

Hienoainesmäärä (<0,063 mm) -%

Tulokset: Seuloille jäänyt materiaali %

Seulalle jäänyt materiaali -%		1 - 2	0,5 - 1	0,25 - 0,5	0,125 - 0,25	0,063 - 0,125	pohja
Lab nro.	Ref. %	8,9	6,0	4,0	4,0	2,8	7,94
Uuttosuodatusmenetelmä							
ka.		8,9	5,8	4,0	4,0	2,8	8,40
kh.		0,3	0,2	0,1	0,2	0,5	0,4
Asfalttianalysaattori							
ka.		8,6	5,8	3,9	3,8	2,5	8,92
kh.		0,4	0,3	0,1	0,1	0,3	0,3

Tulokset: rakeisuuden toistettavuus ja uusittavuus

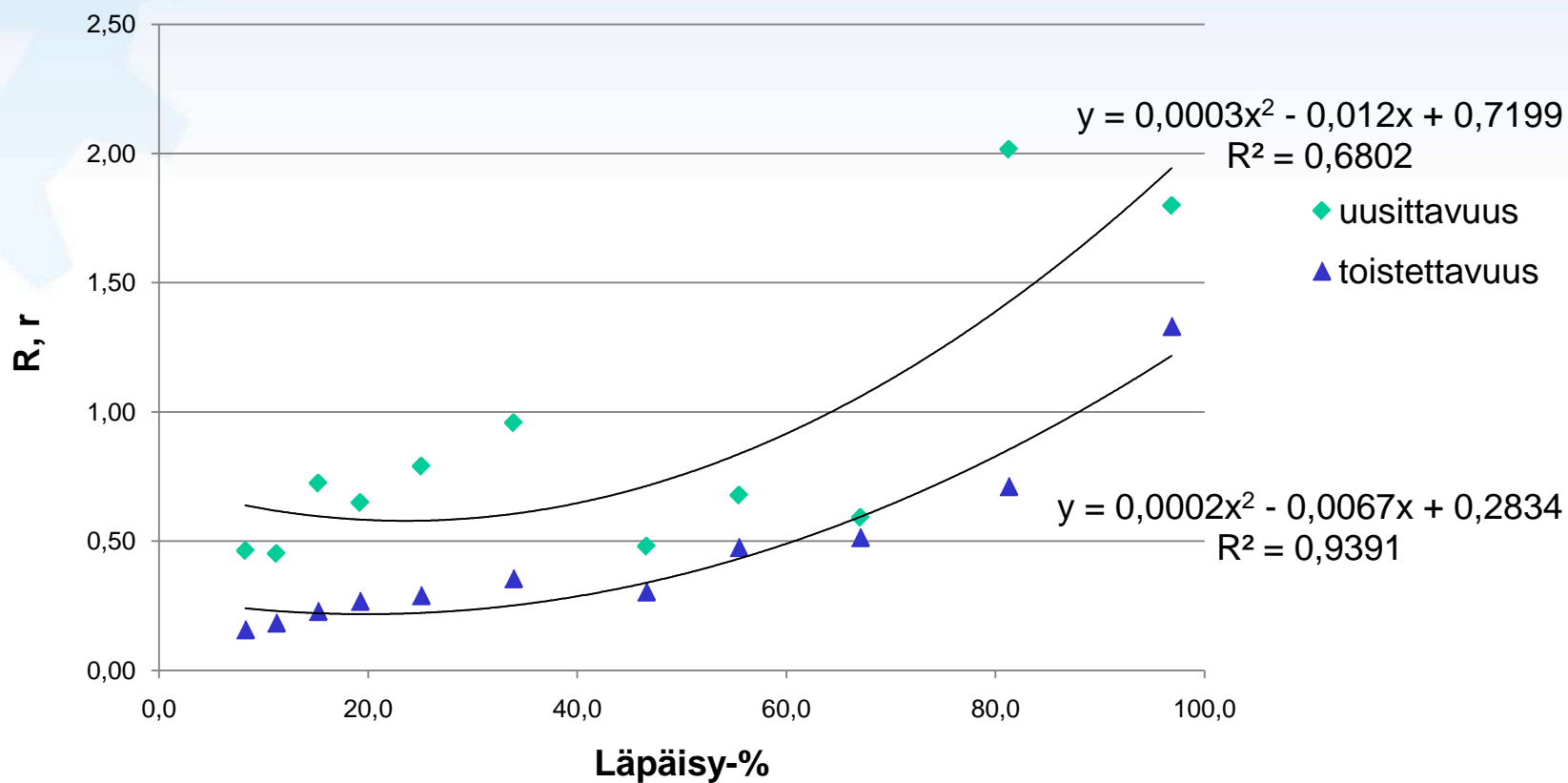
- Lämpäisyprosenttien perusteella
- ISO 5725-2
 - Tilastollisesti poikkeavien tulosten etsintä Cochranin ja Grubbsin testien avulla
- Toistettavuuden ja uusittavuuden laskenta
 - Toistettavuuden raja-arvo (r) on arvo, jonka alapuolella kahden testaustuloksen eron odotetaan olevan 95 % todennäköisyydellä toistettavuusolosuhteissa (sama laboratorio, sama työntekijä, sama laitteisto, sama koemateriaali, lyhyt testausväli...)
 - Uusittavuuden raja-arvo (R) on arvo, jonka alapuolella kahden testaustuloksen eron odotetaan olevan 95 % todennäköisyydellä uusittavuusolosuhteissa (sama menetelmä, sama koemateriaali, eri laboratoriot, eri työntekijät...)

Tulokset: rakeisuus r ja R

- Uuttomenetelmästä poistettiin ennen laskelmia laboratorion nro 2 tulokset
 - Hienoainesmäärä muista tilastollisesti poikkeava
- Kun yhdistettiin uuton ja analysaattorin tulokset poikkeavia tuloksia ei löytynyt
 - Sisäiset keskihajonnat pieniä, joten pienikin ero olisi vaikuttanut poikkeavalta tulokselta
 - Näistä laskettiin vielä yhdistetty toistettavuus ja uusittavuus
 - Perustuvat samaan standardiin (SFS-EN 12697-1)
- Polttomenetelmässä laboratorion nro 24 tulokset olivat tilastollisesti poikkeavia

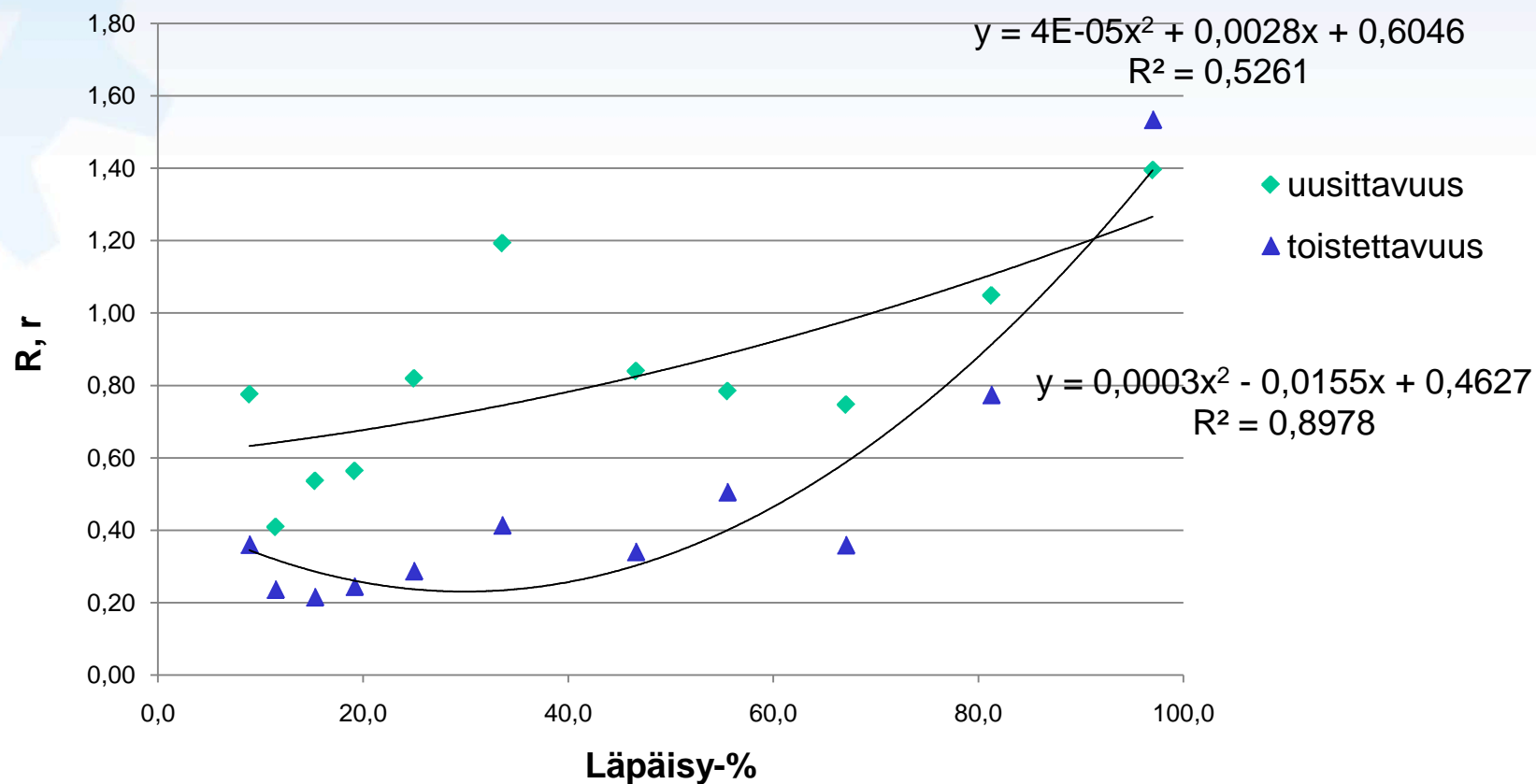
Tulokset: rakeisuus r ja R

Uuttosuodatusmenetelmä

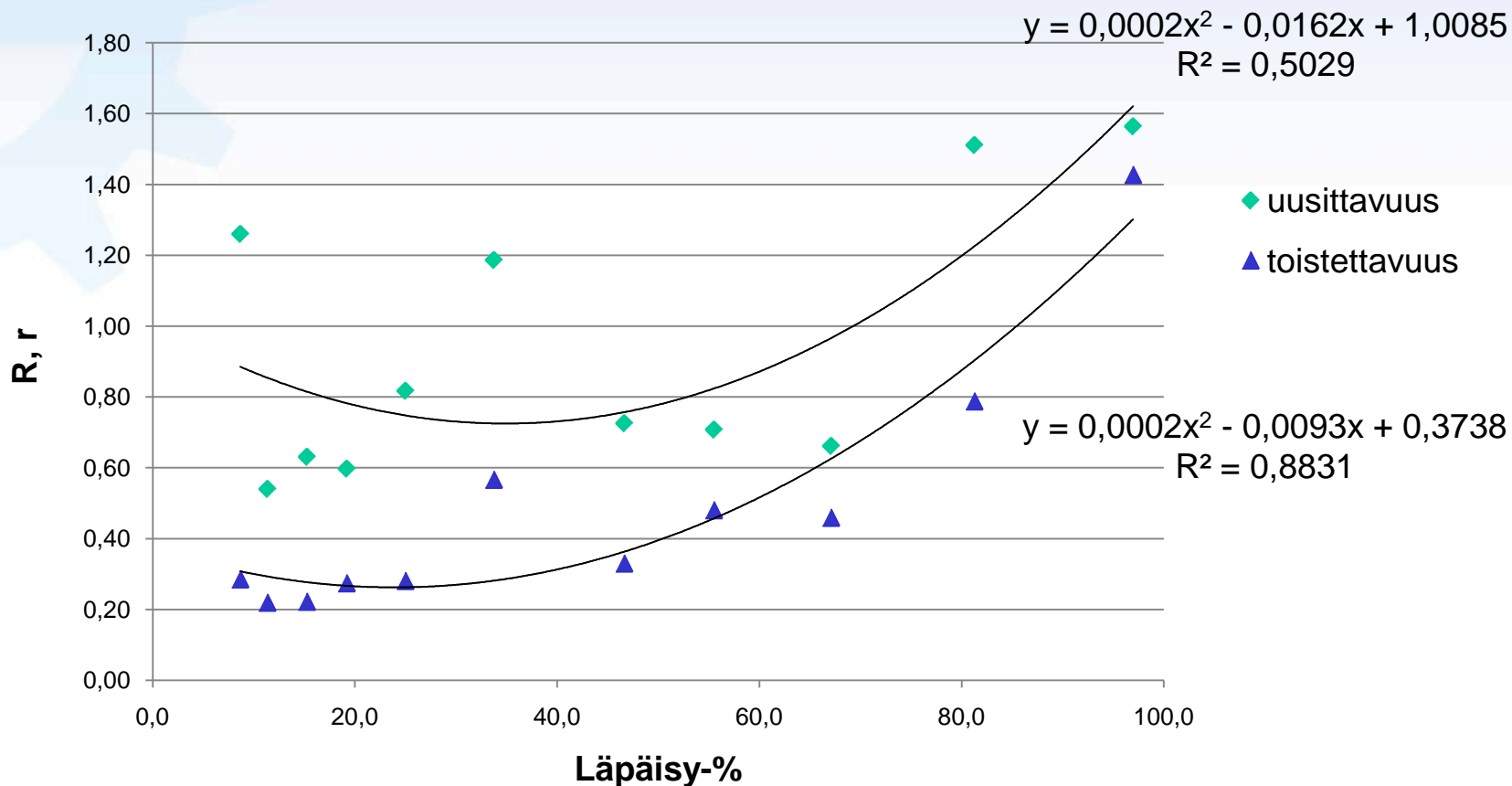
Tulokset: rakeisuus r ja R

Asfalttiansaattori

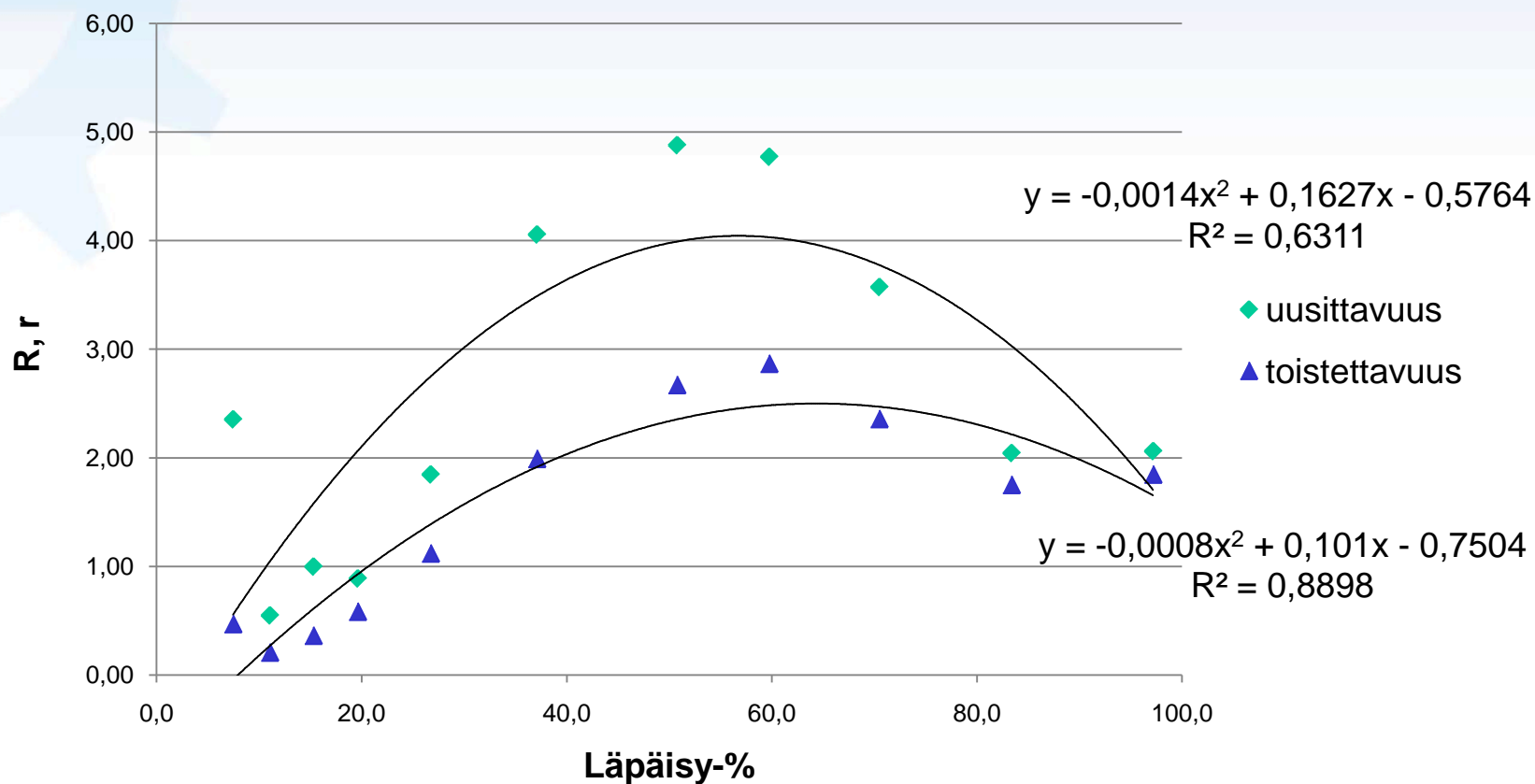
Tulokset: rakeisuus r ja R

Uutto ja analysaattori

Tulokset: rakeisuus r ja R

Polttomenetelmä

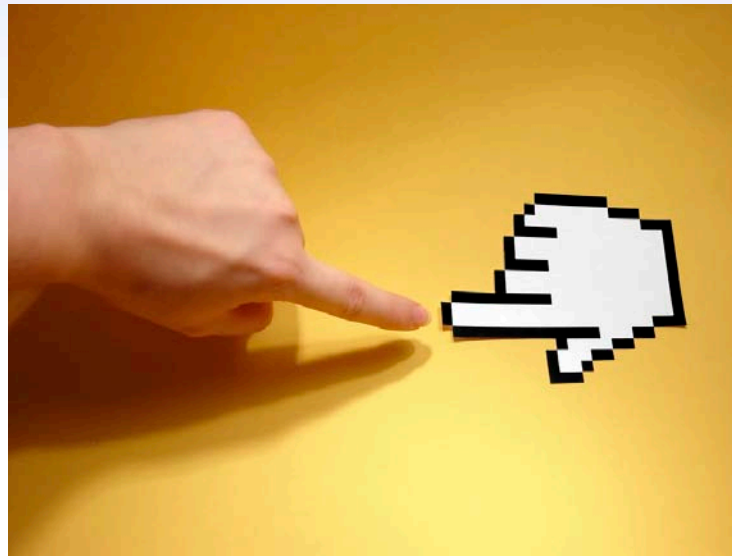

Tulokset: rakeisuus r ja R

SFS-EN 933-1			Uutto ja analysointori		Poltto	
läp %	R	r	R	r	R	r
40	4,21	2,06	0,68	0,32	3,69	2,01
45	4,28	2,09	0,68	0,36	3,91	2,17
50	4,30	2,10	0,70	0,41	4,06	2,30
55	4,28	2,09	0,72	0,47	4,14	2,38
70	3,94	1,92	0,85	0,70	3,95	2,40
75	3,72	1,82	0,92	0,80	3,75	2,32
95	1,87	0,92	1,27	1,30	2,25	1,62
100	0,00	0,00	0*	0*	0*	0*

Tulokset: pohdittavaa

- Asfalttiansaattorin hienoainesmäärä muita menetelmiä suurempi
 - Hienoneminen 0,063 – 0,125 mm:n materiaalista tai muualta?
 - Uuton ja ansaattorin tulokset melko yhteneväisiä ja lähellä referenssiä
- Polttomenetelmässä esille tullut läpäisyprosenttien vaihtelevuus
 - 12697-2 mukaisesti bitumierottelun jälkeen pesuseulonta?
 - Poltossa hajoavat kivet? Ei raportoitu?
- Lisäksi
 - Bitumipitoisuuden osalta muut massat (toistettavuus ja uusittavuus eri bitumipitoisuuksilla)
 - Vanhat vertailukokeet ja niiden hyödyntäminen

KIITOS!

